

МУҒАЛЛИМ ҲАМ ҮЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИЎ

Илимий-методикалық журнал

2024

5/2-сан

*Ўзбекистан Республикасы Министрлер Кабинети жанындагы
Жоғарғы Аттестация Комиссиясы Президиумының
25.10.2007 жыл (№138) қарары менен дизимге алынды*

*Қарақалпақстан Баспа сөз ғәм хабар агентлиги тәрәпинен
2007-жылы 14-февральдан дизимге алынды.
№01-044-санлы ғуўалық берилген.*

Нөкис

5/2-сан 2024

октябрь

Шөлкемлестіріушілер:

Қарақалпақстан Республикасы Халық билимлендириу Министрлиги,
ӨЗПИИ Қарақалпақстан филиалы

Редактор:

А. Тилегенов

Редколлегия ағзалары:

Мақсет АЙЫМБЕТОВ	Захия НАРИМБЕТОВА
Нағмет АЙЫМБЕТОВ	Хушбоқ НОРБҰТАЕВ
Айтмурат АЛЬНИЯЗОВ	Уролбой МИРСАНОВ
Сапардурды АБАЕВ	Сафо МАТЧОН
Адхамжон АБДУРАШИТОВ	Шукурилло МАРДОНОВ
Хайрулла АЛЯМИНОВ	Абдулхамид МИРЗАЕВ
Мавлюда АЧИЛОВА	Камаладин МАТЯКУБОВ
Байрамбай ОТЕМУРАТОВ	Алима МАТКАРИМОВА
Алишер АЛЛАМУРАТОВ	Арзы ПАЗЫЛОВ
Дилшодхўжа АЙТБАЕВ	Барлықбай ПРЕНОВ
Интизар АБДИРИМОВА	Қалыбай ПРИМБЕТОВ
Тўлкин АЛЛАЁРОВ	Раьно ОРИПОВА
Марифжон АХМЕДОВ	Бахтиёр РАХИМОВ
Умида БАҲАДИРОВА	Норим РАХМАНОВ
Фархад БАБАШЕВ	Мукаддас РАХМАНОВА
Ботир БОЙМЕТОВ	Дурдона РАХМАТУЛЛАЕВА
Гулзода БОЙМУРОВОДА	Светлана СМЕРНОВА (Москва, Россия)
Шахло БОТИРОВА	Феруза САПАЕВА
Комил ГУЛЯМОВ	Мухаббат САЛАЕВА
Маманазар ДЖУМАЕВ	Қаххор ТУРСУНОВ
Асқар ДЖУМАШЕВ	Амина ТЕМИРБЕКОВА
Дилдора ДАВРОНОВА	Нурзода ТОШЕВА
Мухтар ЕРМЕКБАЕВ (Шимкент, Қазақстан)	Куанишбек ТУРЕКЕЕВ
Алишер ЖУМАНОВ	Тажибай УТЕБАЕВ
Гүлнара ЖУМАШЕВА	Саодат ТОШТЕМИРОВА
Холбой ИБРАГИМОВ	Амангелди УТЕПБЕРГЕНОВ
Шохида ИСТАМОВА	Мамбеткерим ҚУДАЙБЕРГЕНОВ
Умида ИБРАГИМОВА	Амангелди КАМАЛОВ
Алима КЕНЖЕБАЕВА (Тараз, Қазақстан)	Ризамат ШОДИЕВ
Джавдод ПҰЛАТОВ	Зафар ЧОРШАНБИЕВ
Ярмухаммат МАДАЛИЕВ (Шимкент, Қазақстан)	Рустам ФАЙЗУЛЛАЕВ
Меруерт ПАЗЫЛОВА	Дўстназар ХИММАТАЛИЕВ
Пердебай НАЖИМОВ	Тармиза ХУРВАЛИЕВА
Асқарбай НИЯЗОВ	Умид ХОДЖАМҚУЛОВ
Сабит НУРЖАНОВ	Жавлонбек ХУДОЙБЕРГЕНОВ
	Гулрухсор ЭРҒАШЕВА
	Гавхар ЭШЧАНОВА
	Қонысбай ЮСУПОВ

МАЗМУНЫ

ТИЛ ХАМ АДЕБИЯТ

Alniyazov A.I. Ana tilinde ózinshe pikirlewdi rawajlandırıw máseleleri	8
Suyunov B.T. Lakunar birliklar tezaurusi	16
Shofqorov A.M. Kelishik kategoriyasining o'rganilish tarixiga doir	20
Xudaykulov Sh.U. Xorijiy til ta'limida kognitiv-kommunikativ yondashuv	26
Hafizova M.A. Tarjima va badiiy mahorat	34

ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ

Abdullayeva M.R. Pedagogik yo'nalishdagi talabalarning huquqiy kompetensiyalari muhim xususiyatlari	41
Baxodirova U.B. Bo'lajak biologiya o'qituvchilarini tayyorlashda virtual ta'lim texnologiyalardan foydalanish muammolari	47
Shonazarova S.R. O'quv jarayonida falsafiy aksiologik yondashuvni takomillashtirishning pedagogik shart - sharoitlari	55
Sabirova O. Sh. Zamonaviy ta'limda sun'iy intellektdan foydalanish	61
Bozorov H.N. Nofizik ta'lim ta'lim yo'nalishlarining malakaviy tavsiflari tahlili, kasbiy kompetensiyalar tuzilmasi va ierarxiyasi	66
Nigmanova U.B. Bo'lg'usi o'qituvchilarda milliy o'zlikni anglash kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmini tadbiq etish yo'llari	72
Alimov M. Iqtidorli yoshlar-kelajagimiz poydevori	77
Qurbonova M.E., Abdulaxatova M.A. Pedagogik ta'lim innovatsion klasteri usulida talabalarga kimyo fanini o'qitishda o'quv faoliyatini tashkil etish va takomillashtirish masalalari	81
Qurbonova M.E., Abdulaxatova M.A. Klaster yondashuvi asosida bo'lajak kimyo fani o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish	85
Arslonova G.K. Individual ta'lim muhitida talabalarning kasbiy-ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirishning zamonaviy texnologiyalari	90
Matkarimova M.K. Ingliz tili fanini o'qitishda o'quvchilarning kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirish	96
Umirova N. J. Individual yondashuv asosida bo'lajak maktab o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish metodikasi	101
Эшанев Н.Ж. Замонавий инновацион таълим муҳитида мобил мутахассис тайёрлашнинг ижтимоий зарурат эканлиги илмий тадқиқотларда акс этиши	105
Sa'dullayeva M.H. Mukammal xotira va eslab qolish sirlari	114
Mirzakarimov X.Yu. Talabalarda vatanparvarlik fazilatini rivojlantirishning konseptual jihatlari	122
Eshnaev N.J. OTMlarda mobil mutaxassis tayyorlash va kasbiy yo'nalganlikning ilmiy tadqiqot natijalariga asoslanishi hamda samaradorligi	129
Dehqanova M.G'. Daktilema paydo bo'lishi va uning foydalanish turlari	135
Karatayeva L.U. Sharq mutafakkirlarining ta'lim-tarbiya borasidagi qarashlari	141
Yuldasheva S.M. Shaxsning kasbiy faoliyatida uchraydigan asosiy psixologik muammolar	150
Amangeldiyev S.N. O'smirlarda kuzatilayotgan irodasizlikni keltirib chiquvchi sabablar	156
Dilmurodova Z.D. Shaxsda qobiliyat rivojlanishining pedagogik-psixologik omillari	159
Ибадуллаева Ш.Н. Махсус педагогларни касбий фаолиятга тайёрлаш механизмларини такомиллаштириш ижтимоий-педагогик муаммо сифатида	162
Tojiboev M.N. Talabalar tafakkurini rivojlantirishda innovatsion yondashuv	168
Meyliyeva M.S. Tafakkurning innovatsion rivojlanishiga pedagogik hamda psixologik faktorlarning ta'siri	176
Mirzaraximova G.I. Nutq faoliyati va ularning xususiyatlari	179
Yunusova X.Sh. O'zbekiston respublikasida inklyuziv ta'limni tadbiq qilish masalalari	185

Abdurasulov J. Chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik fanining bugungi kundagi pedagogik va psixologik dolzarbligi	191
Ozodqulov O.B. Ta'lim muassasalari rahbarlarining samarali boshqaruv faoliyatida sog'lom va ijodiy muhitni rivojlantirish omillarining kognitiv tahlili	196
Kobilova Sh.X. Inklyuziv ta'limni uzluksizligi ta'minlash va uni pedagogik-psixologik qo'llab-quvvatlashning nazariy jihatlarini	201
Turakulov B.N. Ekopsoxologik kreativ qobiliyatini rivojlantirishning psixologik omillari	206
Vafoyeva G.B. Pedagogik jamoada sog'lom muhitni shakllantirish va rivojlantirishning afzalliklari	210
Burxonova M.B. Muomala odobi – axloqiy va muomala madaniyatning muhim elementi sifatida	214
Raxmanova D.U. Talabalarining intellektual faoliyatini optimallashtirishning psixologik determinantlari	220
Abduqodirova D.E. Talabalarda emotsional kreativlik sifatlarini rivojlantirish	224
Xurramov K.M. Personalni korporativ boshqarishning ilmiy-nazariy asoslari	230
Kadirova X.A. Jadid adabiyoti namondalarining ta'lim tarbiyaga oid asarlaridan samarali foydalanish	235
Janbayeva M.S. Interfaol metodlar asosida bo'lajak o'qituvchilarining kasbiy mobilligini shakllantirish	241
Temirbekova A.O., Yusupbayeva L. Inklyuziv ta'lim sharoitida ona tili o'qitishning innovatsion pedagogik usullari	248
Rustamov B.X. Falsafa kategoriyalari asosida pedagoglarning prognozlash ko'nikmalarini shakllantirish texnologiyasi	253
Qazoqova D.Q. Umumta'limda biologiyani vitagenlashtirilgan ta'lim texnologiyalari asosida o'qitishni takomillashtirish metodikasi	257
Abduvaliyev N.A. "Tarbiya" fanini o'qitishda kundalik-amaliy topshiriqlarning pedagogik zarurati:tajriba va zamonaviy yondashuvlar	264
Usmonova D. O'quvchilarda bag'rikenglik munosabatini shakllantirish	274
Abduvaliyev N.A. Kundalik-amaliy topshiriqlar va uning o'quvchilar kognitiv mustaqilligini rivojlanishdagi ahamiyati	280
Turdiyeva Sh.A., Toshlanova M. Yosh avlodni oilaviy hayotga tayyorlashning ijtimoiy-pedagogik jihatlarini	290
Абдуллаев А.А. Халқ ўйинлари узлуксиз таълимда жараёнида	297
Abdullayev E.Z. Bo'lajak o'qituvchilarni sun'iy intellekt vositasida o'quvchilarni tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirish faoliyatiga tayyorlash	302
Narimbaeva L.K., Musaeva G.M. Katta maktabgacha yoshdagi bolalarning muloqot xususiyatlari	309
Xamrayeva A.F. Talabalarda o'ziga ishonch tuyg'usini shakllantirishning psixologik determinantlari	316
Ўролбоева Д.С. Педагог тарбиячиларда компетентликни ривожлантириш	321
To'lanova M.M. Bo'lajak pedagoglarda kasbiy deformatsiya psixodiagnostikasi va psixokorreksiyasi masalasi	328
Sayfiyeva Y.O., Fayzullayev R.X. Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini baholash	333
Бегимкулов Х. Ш. Рақамлаштириш муҳитида педагогнинг ахборот компетентлиги мазмуни ва ривожлантириш муаммолари	338
Холмухамедов Т.М. Техникум талабаларининг кўникмаларни ривожлантиришда шахсга йўналтирилган таълимни амалга оширишнинг аҳамияти	344
Djumaniyazov I.I. Tarixni o'qitish jarayonida talabalarda vatanparvarlik tuyg'usini rivojlantirish texnologiyasi	349

TA'LIM MUASSASALARI RAHBARLARINING SAMARALI BOSHQARUV FAOLIYATIDA SOG'LOM VA IJODIY MUHITNI RIVOJLANTIRISH OMILLARINING KOGNITIV TAHLILI

Ozodqulov O.B.

*Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Pedagogika va psixologiya mutaxassisligi magistranti*

Tayanch so'zlar: psixologik xususiyatlar, menejment, ish joyining dinamikasi, etakchilik.

Ключевые слова: психологические характеристики, менеджмент, динамика рабочего места, лидерство.

Key words: psychological characteristics, management, workplace dynamics, leadership.

Резюме:

Ushbu maqola boshqaruv sharoitida rahbarlar va xodim ularning jamoa a'zolari o'rtasida ijobiy va samarali ish munosabatlarini rivojlantiradigan muhim jihatlarni yoritishga qaratilgan.

Резюме:

Целью данной статьи является освещение важных аспектов, которые развивают позитивные и эффективные рабочие отношения между руководителями и сотрудниками в управленческой среде.

Summary:

This article aims to highlight the important aspects that develop positive and effective working relationships between leaders and employees in the management environment.

Ta'lim mazmuni ta'lim jarayonining tarkibiy qismlaridan biridir. Bu ilmiy bilimlar, nazariyalar, ko'nikmalar tizimi, mushuklarni o'zlashtirish aqliy va jismoniy maktab o'quvchilarining har tomonlama rivojlanishini, dunyoqarash, axloq va xulq-atvorni shakllantirishni, ijtimoiy hayotga, mehnatga tayyorlanishni ta'minlaydi. Ta'lim mazmuni inson tomonidan to'plangan ijtimoiy tajribaning barcha elementlarini o'z ichiga oladi. Ta'lim olish jarayonida odam ma'lum darajada va sifatga erishishi mumkin. Ta'lim darajasi haqida gapirganda, boshlang'ich, o'rta, boshlang'ich kasb-hunar (NNT), o'rta maxsus (SSO), to'liq bo'lmagan oliy va oliy ta'lim darajalarini ajratib ko'rsatish. Tatariston Respublikasidagi (davlat va nodavlat va ularning filiallari) oliy ta'lim muassasalarining umumiy soni 10 yil ichida 6 barobar

ko'payib, 84 taga yetdi, talabalar soni esa 3 barobar ko'payib, 200 ming kishiga yetdi. Bularning barchasi jamiyatning oliy kasbiy ta'limga bo'lgan talabining keskin o'sishi natijasidir.

Respublika oliy o'quv yurtlarida ular uchun ilmiy bo'lmagan mutaxassisliklar soni (masalan, yurisprudensiya, tarix, texnik oliy o'quv yurtlarida psixologiya) paydo bo'ldi va sezilarli darajada oshdi, bu esa ular bo'yicha sifatli ta'limni juda qiyinlashtiradi. Ko'plab nodavlat (tijorat) ta'lim muassasalari va universitetlarning filiallari (jami 57 ta), shuningdek, kontingenti 2 mingdan kam talaba bo'lgan kichik (mitti) universitetlar ochildi. Tari shahrida kunduzgi byudjet bo'limida 49 nafar o'qituvchi bo'lgan 450 nafar talaba bor. O'nlab universitetlar iqtisodchilar, huquqshunoslar, psixologlar va mene-Jerni tayyorlaydilar, ularning umumiy soni ushbu kadrlarga bo'lgan ehtiyojdan 20-30 baravar ko'p. O'qituvchilar kadrlari, uchta pedagogika oliy o'quv yurtidan tashqari (Qozon, Elabuga, N. Chelny) va 9 ta pedkollej tatar gumanitar institutini, shuningdek madaniyat va san'at Universitetini, ijtimoiy ta'lim akademiyasini, tatar-Amerika regio-nal institutini, Almetyev va Nijnekam munitsipal institutlarini va boshqalarni bitiradilar.

Uzluksiz ta'limni rivojlantirish asosiy faoliyat mavzusi bo'lishi mumkin, ya'ni: ta'lim sohasidagi boshqaruv harakatlarini dasturlash; ta'lim muassasalarini loyihalash va modellashtirish; ta'lim sohasidagi yangi ta'lim islohotlari va innovatsiyalarning madaniy, tarixiy va ijtimoiy oqibatlarini bashorat qilish; ta'lim mazmuni va yosh ijodkorlikni tarbiyalashda yangi ijtimoiy-madaniy vaziyatlarni sahnalashtirish.

Bugungi kunda ta'lim muassasalari turlarining bir xilligi buzilmoqda, maktablar negizida, litseylar, komplekslar, markazlar tashkil etilmoqda. Aniq ta'rif berishni maqsad qilmasdan, — bu yuqori darajadagi ta'lim, keng gumanitar ta'lim beradigan va o'z bitiruvchilarini (11-sinf) universitetlarda o'qishni davom ettirishga yo'naltiradigan muassasa ekanligini ta'kidlaymiz. "Texikum" nomi — ko'pincha o'rta ma'lumotdan tashqari, u yoki bu kasbni beradigan ta'lim muassasasiga beriladi. Keyinchalik "litsey" nomi bilan sezilarli chalkashliklar yuzaga keladi. Har qanday ijtimoiy institutdan tashqari, bu o'rta ta'lim muassasasining bir turi; ammo, elita maktablari va sobiq kasb-hunar maktablari litseylar deb ataladi. Ta'lim muassasasi nomidagi "markaz" va "kompleks" so'zlari odatda ma'lum bir birlashma mavjudligini ko'rsatadi (maktab + bolalar bog'chasi, maktab + qo'shimcha ta'lim muassasasi va boshqalar). Maktabda o'quv faoliyatini boshqarish bo'yicha faoliyat o'qituvchilar yoki sanoat korxonalari rahbarlarining ishlaridan sezilarli darajada farq qiladi. U faqat haqiqiy pedagogik tarkib bilan to'ldirilganda va o'quv

jarayonini takomillashtirishga qaratilgan bo'lsa va yakuniy natija-o'quvchining shaxsiyatini rivojlantirishga qaratilgan bo'lsa, aniq ma'noga ega bo'ladi.

Maktab amaliyotida turli xil boshqaruv turlari mavjud: ijtimoiy, huquqiy, iqtisodiy, ma'muriy va boshqalar. ularning barchasi bir-biri bilan bog'liq, bir-biriga kirib boradi va ba'zida ularni farqlash qiyin. Biroq, ularning maktabda o'qitilishini belgilaydigan asosiy narsa shundaki, ularning barchasi uning etakchi ijtimoiy funksiyasini shakllantirishga, ta'lim va ta'lim muammolarini hal qilishga qaratilgan bo'lishi kerak. Ehtimol, shuning uchun maktabshunoslik – bilim sohasi-maktabni boshqarishni integral jarayon deb biladi. Maktabning boshqaruv ob'ekti sifatida yana bir xususiyati shundaki, maktabda amalga oshiriladigan barcha boshqaruv turlari bir qator tayinlanmagan. Maktabning asosiy ijtimoiy vazifasiga ko'ra, uning ishida ta'lim va tarbiya zarur. Demak, maktabda boshqaruvning boshqa turlari qatorida ta'lim va ta'limni boshqarish, o'quvchining shaxsini rivojlantirish uchun sharoit yaratish ustunlik qilishi kerak.

Maktabdagi asosiy tuzilma bu boshqaruv tuzilmasi (rejalashtirish – tashkil etish – boshqarish – nazorat) va boshqaruv aloqalari. Boshqaruv tushunchasining mohiyatini eslaylik-bu sub'ektlarning maqsadga muvofiqligini ta'minlaydigan faoliyati (ya'ni ular yaratmoqchi bo'lgan tasvirning ravshanligi, ma'lum bir vaqtgacha erishmoqchi bo'lgan natijasi) va tashkilotchilik (ya'ni odamlarning sa'y-harakatlari va harakatlarining yaxlitligi). Aynan shu ikki omil, avvalambor, tizimni tashkil etuvchi, birlashtiruvchi omillardir. Boshqaruv faoliyati yuqorida aytib o'tilgan tuzilishga asoslanadi. Agar g'oya dolzarb, realistik va kelajakka yo'naltirilgan bo'lsa, u darhol boshqaruvning bir qismiga aylanadi va undan tashqarida endi mavjud emas.

Maktabni boshqarish bo'yicha xizmatlarni tushunish menejerlarni maktabni boshqarishga emas, balki "yuqorida" qabul qilingan qarorlarni oddiy efirga uzatishga emas, balki uning muvaffaqiyatli ishlashi va rivojlanishi uchun maktabga xizmat ko'rsatishga, maktab jamoasining barcha a'zolarining samarali, yuqori motivatsiyali boyo'g'li faoliyati uchun eng yomon sharoitlarni yaratishga qaratilgan. Rejalar va dasturlarni, xususan, maktabni rivojlantirish dasturlarini ishlab chiqish, muhim qarorlarni tayyorlash va qabul qilish, maktab tuzilishini takomillashtirish, o'qituvchilar faoliyatining motivatsiyasi, o'qituvchilarning huquq va erkinliklarini o'z vaqtida va buzmaydigan nazoratni amalga oshirish, maktab ichidagi boshqaruv tizimi boshqariladigan ob'ektlarni taqdim etadi-zarur va juda qimmatli boshqaruv xizmatlari mavjud. Alohida sinflar ajratilgan o'quv xonalari mavjud. Ushbu maktablar o'quvchilarga har qanday mutaxassislik bo'yicha, masalan, tibbiyot, iqtisodiyot va biznes,

huquqshunoslik, harbiy ishlar, qishloq xo'jaligi va boshqalar bo'yicha kasbiy tayyorgarlik berilganligi bilan ajralib turadi.:

- 1) maktabni boshqarish tizimini tubdan o'zgartirish orqali takomillashtirish;
- 2) mavjud boshqaruv tizimidagi tub o'zgarishlar orqali takomillashtirish;
- 3) maktab ichidagi boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish.

Ta'lim tizimini boshqarishning ijtimoiy tabiati shundan iboratki, davlat hokimiyati organlari bilan bir qatorda o'qituvchi va talabalar jamoalari, ota-onalar va jamoatchilik vakillarini o'z ichiga olgan ijtimoiy organlar ham tuziladi. Ularning boshqaruvdagi ishtiroki maktab jamoasida ilmiy izlanishlar va uzoq muddatli psixologik muammolarni yaratish uchun haqiqiy shart-sharoitlarni yaratadi. Ta'limni boshqarishning ijtimoiy ha-rakterining haqiqiy timsoli kollektiv boshqaruv organi-maktab Kengashining faoliyatidir. Kengash ishining funktsiyalari va mazmuni " Vaqtinchalik Nizom"bilan belgilanadi.

Maktabning yuqori boshqaruv organi yiliga kamida bir marta o'tkaziladigan konferentsiyadir. Konferentsiya shi-halokatli vakolatlarga ega: maktab miqyosidagi konferentsiyada maktab kengashi, uning raisi saylanadi va ularning faoliyat muddati belgilanadi. Har bir ta'lim muassasasi konferentsiyada uning rivojlanishining haqiqiy holati, maqsadlari, vazifalari, istiqbollarini hisobga olgan holda ta'lim muassasasining Nizomini qabul qiladi. Shunday qilib, bitta umumta'lim maktabining Ustavi boshqa maktabning Ustavidan farq qilishi mumkin, ammo Ustavning umumiy yo'nalishi "davlat umumta'lim o'quv yurtlari to'g'risidagi vaqtinchalik Nizom"bilan belgilanadi. Kollegial organ sifatida maktab kengashi rivojlanishning asosiy yo'nalishlarini, o'quv jarayoni sifatini oshirish yo'llarini tasdiqlaydi, o'quv tilini belgilaydi. Maktab kengashi vaqtincha yoki doimiy komissiyalar, shtablar, ta'lim muassasasi faoliyatining turli yo'nalishlari bo'yicha kengashlar tuzishi va ularning huquqlari, majburiyatlari, vakolatlari chegaralarini belgilashi mumkin. Talabalar, o'qituvchilar va boshqa o'quv muassasalari xodimlari, ota-onalar (ularning o'rnini bosuvchi shaxslar) va jamoatchilik vakillari jamoalar yig'ilishlarida hal qiluvchi ovoz berish huquqiga ega konferentsiya delegatlari etib saylanadi. Konferensiyalar o'rtasidagi davrda maktab (o'quv yurti) kengashi oliy rahbar or-gan rolini o'ynaydi.

Maktab Kengashining faoliyati quyidagi asosiy yo'nalishlar bo'yicha amalga oshiriladi: konferentsiyalar qarorlarining bajarilishini tashkil qiladi; ota-onalar (ularning o'rnini bosuvchi shaxslar) bilan bir qatorda davlat va jamoat organlarida ushbu o'quvchilarning manfaatlariga ta'sir ko'rsatadigan masalalarni ko'rib chiqishda talabalarning ijtimoiy himoyasini ta'minlaydi; 1-sinfga kirishda talabalarning yoshini, zarurligini va talaba shaklining turi;

byudjet mablag'larini sarflash to'g'risidagi hisobotlarni ko'rib chiqadi, o'z fondini shakllantiradi, ta'lim muassasasining byudjet va byudjetdan tashqari mablag'laridan foydalanish yo'nalishini belgilaydi; maktab direktori, uning o'rinbosarlari, individual o'qituvchilarning ishi to'g'risida hisobot berishga loyiqdir; ta'lim muassasasi ma'muriyati va uning jamoat tashkilotlari bilan birgalikda ota-onalarning pedagogik ta'limi uchun sharoit yaratadi.

Adabyotlar:

1. Абдурасулов, Ж. (2024). Ҳарбий жамоанинг психологик аспекти. Бюллетень педагогов нового Узбекистана, 2(2), 59–65. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/yopa/article/view/28149>
2. Jurayev, S., & Abdurasulov, J. (2024). Psychological problems of a military officer. International Conference on Management, Economics & Social Science, 2(1), 26–29. Retrieved from <https://aidlix.org/index.php/fi/article/view/547>
3. Usarbobaeva, D. (2024). Development of the mechanism for forming academic mobility of students. Бюллетень педагогов нового Узбекистана, 2(8), 40–43. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/yopa/article/view/37442>
4. Zilola Dilmurodova. (2024). Pedagogical and psychological nature of ability. European Journal of Interdisciplinary Research and Development, 27, 1–4. Retrieved from <https://ejird.journalspark.org/index.php/ejird/article/view/1092>
5. Abduqodirova, & Pardaboyeva, M. (2024). The role of emotional creativity in students' decision-making. international conference of natural and social-humanitarian sciences, 1(7), 27–30. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13819583> <https://universalconference.us/universalconference/index.php/ICNSHS/article/view/2371>
6. Тожибоев Марат Норматович. Талабаларнинг педагогик тафаккурини ривожлантиришга инновацион ёндашув // SAI. 2023. №Special Issue 10. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/talabalarning-pedagogik-tafakkurini-rivozhlantirishga-innovatsion-yondashuv>.
7. Умаров Б.М., Назаров А.С. Низоли вазиятларда бошқарув қарорларини қабул қилишнинг ташкилий ва ижтимоий-психологик механизмлари // Молодой ученый. – 2020. – № 7. – С. 352-353.
8. Nazarov A.S. Psychological analysis of levels of administration of management decisions // Вопросы экономики и управления. – 2020. – № 3. – С. 1- 5.
9. Abdulayeva G'. Bozor iqtisodiy aloqalari. T.:1997 472-B